

15.85x22.87	1	עמוד 28	שבתון	03/2024	89654705-4
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

מרדכי (מוטי) מרמורשטיין
בלבלן והיסטוריון, ד"ר לתולדות ישראל

תמה תקופת האשליות

לצאת לדרך עם האיום הערבי ובלעדיו. לא היה כל פתרון לבעיה היהודית מלבד הציונות. את האלטרנטיבה ראינו באירופה בשנות מלחמת העולם השנייה.

אפשר לומר שגם אנחנו, החברה הישראלית, לא הבנו עד המלחמה האחרונה הארורה והמפתיעה מכולן, עד כמה עמוק הוא האיום הערבי, עד כמה קיומנו אינו דבר המוכן מאליו. מלחמת יום הכיפורים נראתה כמלחמה האחרונה שאימה על קיומנו, והיא הייתה לסיפור הולך ומתרחק שאנו מספרים לנכדינו.

תמה תקופת האשליות. האיום הערבי-מוסלמי הולך ומתרחב, הולך ומעמיק. הערבים אינם מתכוונים להניח את נשקם. עלינו לחשב מסלול מחדש. חשוב שנדע את האמת ולא נשגה באשליות. מבחנים לא קלים מצפים לנו. היום, כמו אז, אין אלטרנטיבה לציונות. האנטישמיות שהרימה ראש בחודשים האחרונים היא עדות חיה לכך. "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתיהם שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים ולמלך אין שווה להניחם" - אמר המן למלך אחשוורוש. קיוונו שזה השתנה, וזה לא.

עם חלומותינו וחזונותינו ניאלץ כנראה להמתין מעט. עלינו להשקיע בחזקה של מדינת ישראל, בחזקה ובאיכותה של החברה הישראלית, להתחזק באמונה בצדקת הדרך, בהכרח הדרך ובהצלחתה, מתוך אחדות כל חלקיה של החברה הישראלית. בנפשנו הדבר.

הנכזבות כי הוא יהיה דור אחרון למלחמה.

מלחמת הקוממיות הבלתי נגמרת היא הנרטיב של העם המשוסע בין החזונות הסותרים, שמפעם לפעם מפציעים מבין ענני המלחמות, נרטיב עצוב שסביבו מתלכדת החברה הישראלית כדיבוק חברים. יום הזיכרון לחללי צבא ההגנה לישראל ולחללי פעולות האיבה הוא יום קדוש ביותר לחברה הישראלית, הר הרצל הוא מקום קדוש ביותר במדינת ישראל, שירי המלחמות הם השירים המכוננים של הזמר העברי. מפליא עד כמה חוזי המדינה לא ראו לנגד עיניהם את האיום הערבי שיבנה בסופו של דבר את הנרטיב הישראלי.

אנשי העלייה הראשונה העסיקו את הערבים, ובכך חשבו ש"יקנו" את הערבים למפעל הציוני. התנועה הציונית בראשיתה, והרצל בראשה, התעלמו מהנוכחות הערבית בארץ ומהאיום שהיא טומנה בחובה. הם הניחו שהבעיה הערבית תיעלם מעצם הכנסת הקדמה והטכנולוגיה לארץ.

התנועות החלוציות היו שקועות בדיונים אידיאולוגיים ולא לקחו ברצינות סימנים רצחניים להתנגדותם של הערבים למפעל הציוני.

היחיד שהתריע התרעה של ממש היה "אחד העם", שלאחר ביקורו בארץ בשנת 1891 כתב את מאמרו "אמת מארץ ישראל" ובו הזהיר מפני היחס לערבים ומפני התפתחות העוינות הערבית לציונות.

לאמיתו של דבר, מיותר להאשים את ראשי התנועה הציונית בהתעלמותם מהערבים. המפעל הציוני היה חייב

חלומות וחזונות גדולים נרקמו סביב האירוע הפנומנלי של הקמת מדינת היהודים אחרי 1,900 שנות גלות. הרצל ראה בה מדינה הנשענת על יסודות מודרניים וערכים ליברליים. הרב קוק ראה בה את התגשמות חזון הגאולה של נביאי ישראל, את שיבתו של עם ישראל למעמד שהועיד לו הקב"ה, מעמד של אור לגויים, מעמד של מגדל מוסרי לאומות העולם. הציונות הדתית ראתה בה את התחדשותה של ממלכת ישראל על בסיס חוקי התורה. בן-גוריון והתנועות החלוציות ראו בהקמתה הזדמנות לבניין חברה חדשה הנשענת על ערכי הצדק החברתי.

אבל אף אחד מהם לא חזה שהנרטיב המכונן של מדינת ישראל יהיה נרטיב של מלחמה אכזרית ורצופה ש"מזמין" לנו האויב הערבי והמוסלמי המקיף את המדינה מכל עבריה. הפער הענק בין השיח היהודי במאה השנים שקדמו להקמת המדינה לבין המציאות הישראלית של מלחמת קוממיות מאז הקמתה, זועק לשמיים. דור לדור יביע מלחמה ויורישנה. מאב לבן, מבן לנכד, מנכד לנין. ממלחמת השחרור למבצע סיני, ממבצע סיני למלחמת ששת הימים, מששת הימים למלחמת יום הכיפורים, ממנה למלחמת לבנון הראשונה, משם לאינתיפאדה הראשונה והשנייה, מהן למלחמת לבנון השנייה, ממנה לסבבי המלחמה בעזה עד למלחמה הקשה מכולן, שבלילה אנו שרויים כיום, מלחמת "חרבות ברזל".

דור דור ולוחמיו, דור דור וגיבוריו, דור דור וסיפורו, דור דור ותקוותיו